

پیشتازی پژوهشگاه صنعت نفت در مدیریت مالکیت فکری

- وجود واحدی تخصصی با در اختیار داشتن افراد متخصص در حوزه های مختلف مرتبط
- وجود سیاست و راهبرد مالکیت فکری مدون و اعلام شده
- برقراری ساز و کاری برای شناسایی انواع دارایی های فکری موجود در سازمان
- وجود فرایندهای سازمانی تعریف شده و جاری برای حفاظت از انواع دارایی های فکری
- ثبت بیش از ۱۱۳ اختراع در ایران
- تشکیل پرونده بیش از ۱۱۳ مورد ثبت اختراع در بیش از ۲۸ کشور خارجی که تاکنون ۲۲ مورد آن به ثبت نهایی رسیده
- ثبت علامت تجاری پژوهشگاه در ایران و ۱۷ کشور دیگر
- ثبت علائم تجاری برای فناوری های در شرف تجاری شدن پژوهشگاه
- وضوح کامل مالکیت دارایی های فکری برای پژوهشگاه
- ثبت بیش از ۱۵ نرم افزار تخصصی
- آشنایی فراگیر پژوهشگران با داراییهای فکری و اهمیت شان (حاصل برگزاری کارگاه های آموزشی متعدد)
- پایش دقیق اطلاعات مندرج در اسناد ثبت اختراع دیگر شرکت ها
- وجود نظام پاداش برای اختراعات و خصوصاً اختراعاتی که تجاری شوند
- بررسی دقیق مقالات پژوهشگران از نگاه عدم آسیب رسانی به حقوق مالکیت فکری
- لحاظ شدن ملاحظات حقوق مالکیت فکری در بسیاری از قراردادهای و تفاهم نامه ها
- تعامل جدی و نزدیک با تمامی نهادها و متولیان ملی مرتبط با حقوق مالکیت فکری
- انتشار مقالات تخصصی در معتبرترین ژورنال های مرتبط با مالکیت فکری
- بی شک هرچه جایگاه پژوهشگاه در راه توسعه و تامین فناوری های مورد نیاز صنعت کشور و حتی صادرات فناوری ارتقاء یابد، اهمیت توانمندی های کسب شده در حوزه مدیریت مالکیت فکری جلوه و اهمیت بیشتری پیدا خواهد کرد.

پژوهش و فناوری	مدیریت دارایی های فکری
طراحی و مهندسی	
ساخت و نصب خط تولید	مدیریت دارایی های فیزیکی
تعمیر و نگهداری	
بهره برداری	

(نقش نسبی مدیریت انواع دارایی ها در سطوح قابلیت های فناوری در صنعت)

صنعت نفت ایران بعد از انقلاب اسلامی مسیر پیشرفت و تعالی را به خوبی طی کرده است. این حرکت رو به جلو با به دست گیری بهره برداری از تاسیسات و واحدهای تولیدی توسط متخصصان داخلی آغاز شد و به تدریج با به دست آوردن توان تعمیر و نگهداری، نصب و ساخت و دست آخر طراحی تفصیلی واحدهای جدید تولیدی ادامه یافت. اما با وجود تمامی این دستاوردهای درخشان، ورود به جرگه توسعه دهندگان فناوری مستلزم ورود قدرتمند به عرصه "پژوهش و توسعه" است. به همین جهت ضرورت اعمال مدیریت صحیح دارایی های فکری و استفاده هوشمندانه از این ابزار قدرتمند بیش از هر زمان دیگری خود نمایی می کند. امروزه از شکل گیری پژوهشگاه صنعت نفت به عنوان یکی از بزرگ ترین مراکز تحقیقاتی کشور بیش از پنجاه سال می گذرد و پژوهشگاه توانسته به عنوان بازوی اصلی صنعت نفت در حوزه پژوهش و فناوری عمل کند. اما هم زمان با ورود جدی این مرکز پژوهشی به عرصه توسعه و تامین فناوری های مورد نیاز صنعت، موضوع مدیریت مالکیت فکری و کسب توانمندی در این زمینه نیز به عنوان دغدغه ای جدی مطرح شد. با توجه به تدابیری که پژوهشگاه صنعت نفت در این زمینه اندیشید، امروزه قابلیت های مدیریت دارایی های فکری در آن رشد قابل توجهی داشته است به گونه ای که پژوهشگاه به عنوان پیشتاز عرصه مدیریت مالکیت فکری در کشور به شمار می رود و بسیاری از مراکز پژوهشی و دانشگاهی کشور برای پرداختن به مدیریت مالکیت فکری از پژوهشگاه ایده و کمک می گیرند. از جمله دلایل این پیشتازی می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

سید کامران باقری - ripi.ir@Bagherisk

بررسی ساختار صنعت نفت در کشورهای مختلف جهان، دو الگوی مختلف را نشان می دهد. این دو مدل عبارت است از الگوی توسعه مبتنی بر بهره برداری و الگوی مبتنی بر توسعه فناوری. الگوی نخست عمدتاً حول بهره برداری از مخازن نفت و گاز به وسیله فناوری وارداتی و سرمایه خارجی متمرکز است. هدف اصلی از این الگو، حداکثر سازی درآمد ناشی از فروش نفت و گاز است. اما الگوی دوم، مبتنی بر ایجاد قابلیت ها و زیر ساخت های فناورانه به منظور بهره برداری بهینه از مخازن نفت و گاز و تبدیل این منابع طبیعی به محصولاتی با ارزش افزوده بالاتر و همچنین فروش فناوری می باشد. ناگفته پیداست که مزیت رقابتی کشورها و صنایعی که الگوی توسعه خود را مبتنی بر توسعه فناوری بنا نهاده اند هر روزه تقویت شده و می شود و دست آخر سهم عمده ای از ارزش افزوده صنعت نفت و صنایع جانبی آن به این بازیگران تعلق خواهد یافت. اما حرکت به سمت توسعه فناوری و ورود به جرگه صاحبان فناوری الزامات خاص خود را دارد که یکی از آنها توان خلق و اعمال مدیریت صحیح بر انواع دارایی های فکری است. دستیابی به قابلیت های فناوری در سطوح بالاتر، به توانمندی بیشتری نیز در حوزه مدیریت دارایی های فکری نیاز خواهد داشت. به عبارت دیگر، نقش دارایی های فکری در ارزش افزایی صنایعی که تنها قابلیت بهره برداری دارند بسیار کمتر از صنایعی است که از قابلیت پژوهش و توسعه برخوردارند. در عوض سهم ارزش آفرینی دارایی های فیزیکی (همچون تجهیزات، ساختمان و...) در صنایع صرفاً بهره بردار به مراتب بیشتر است.